

Grey Scale #13

Part Code 8T1316

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

18

19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO

~~Do użytku służbowego~~

Egz. nr

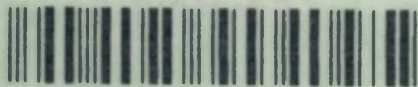
2

Ppłk dr Józef HALIK

SPRAWOZDANIE
Z BADANIA OPINII KADRY
DOWÓDCZEJ JEDNOSTEK WOJSKOWYCH
POW, SOW, WOW I KOW
W ZAKRESIE SŁUŻBY NADTERMINOWEJ

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/3294

05-003294-002-0

WARSZAWA

1996

62295

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
ZAKŁAD METODYKI SZKOLENIA TAKTYCZNO-OPERACYJNEGO

Egz. nr

2

pplk dr Józef HALIK

SPRAWOZDANIE
Z BADANIA OPINII KADRY
DOWÓDCZEJ JEDNOSTEK WOJSKOWYCH
POW, SOW, WOW I KOW
W ZAKRESIE SŁUŻBY NADTERMINOWEJ

SPRAWOZDANIE
Z BADANIA OPINII KADRY DOWÓDCZEJ
JEDNOSTEK WOJSKOWYCH POW, SOW, WOW I KOW
PRZEPROWADZONYCH W DNIU 20.03.1996 R.

I. CEL BADAŃ:

Zebranie opinii (uwag, wniosków) dotyczących trybu naboru oraz szkolenia żołnierzy służby nadterminowej.

II. METODA BADAŃ:

Badanie opinii przy pomocy KWESTIONARIUSZA - „SN-1” dla kadry dowódczej jednostki wojskowej i żołnierzy służby nadterminowej.

III. ZAKRES BADAŃ:

Badaniami objęto 16 oficerów (100%) słuchaczy Kursu Przeszkolenia Specjalistycznego dowódców pułków (brygad) odbywających przeszkolenia w terminie od 2.03 do 30.03.1996 r.

Ważnych ankiet otrzymano 16.

W ankiecie słuchacze kursu odpowiadali na pytania skategoryzowane oraz otwarte, w których mogli swobodnie przedstawiać swoje poglądy, oceny, propozycje.

IV. PROBLEMY BADAWCZE:

Głównym problemem badań jaki sformułowano było pytanie następującej treści: „Jaki stosować tryb i warunki naboru kandydatów oraz jak szkolić żołnierzy zasadniczej nadterminowej służby wojskowej w jednostkach liniowych aby zapewnić stały dopływ kadry niskiego szczebla dowodzenia i efektywność szkolenia pododdziałów?”.

Szczegółowe problemy badawcze również w formie pytań zawarte zostały w KWESTIONARIUSZU - „SN-1”, który jest załącznikiem do niniejszego sprawozdania.

V. PRZEBIEG BADAŃ:

Do przeprowadzenia badań opracowano kwestionariusz, w którym określono cel i zakres badań oraz sformułowano 20 pytań (problemów) dla dowódców jednostek wojskowych. Badania prowadzono na kursie dowódców oddziałów ze względu na reprezentatywność (oficerowie słuchacze reprezentowali wszystkie OW) i merytoryczną znajomość problematyki. Kwestionariusz miał charakter anonimowy. Oprócz pytań (problemów) zamieszczono w nim pytania dotyczące stopnia wojskowego, stanowiska służbowego (funkcji), specjalności oraz wykształcenia i stażu służby wojskowej, odnoszące się do kadry i pytania dotyczące stopnia wojskowego, stanowiska służbowego (funkcji), specjalności, wykształcenia (cywilnego i wojskowego), pochodzenia społecznego oraz czasookresu służby nadterminowej odnoszące się do żołnierzy zasadniczej, nadterminowej służby wojskowej.

Przy wypełnianiu kwestionariusza obecny był jego autor i wszystkie wątpliwości dotyczące interpretacji pytań, problemów oraz sposobu odpowiedzi nie były wyjaśniane bezpośrednio po przeczytaniu pytania (na żądanie respondentów).

VI. WYNIKI BADAŃ:

Zaprezentowane zostały w formie tabelarycznej. Przedstawione w sprawozdaniu tabele zawierają liczbowe i procentowe zestawienie odpowiedzi dowódców jednostek na zawarte w kwestionariuszu pytania. W tabelach ujęto również opinie, wnioski i propozycje respondentów, które uzupełniają i wzbogacają ich odpowiedzi. W końcowej części sprawozdania ujęto wnioski, które stanowią kolejne dane (materiał empiryczny) do opracowania pracy studyjnej na temat szkolenia żołnierzy nadterminowych w jednostkach wojskowych.

I. DANE RESPONDENTA

	WYSZCZEGÓLNIENIE	STOPIEŃ WOJSKOWY	STANOWISKO SŁUŻBOWE (FUNKCJA)	SPECJALNOŚĆ	STAŻ SŁUŻBY WOJSKOWEJ	WYKSZTAŁCENIE WOJSKOWE
STOPIEŃ WOJSKOWY	kapitan	2/12.50				
	major	7/43,75				
	podpułkownik	7/43.75				
	pułkownik					
STANOWISKO SŁUŻBOWE	dowódca		3/18,75			
	szef sztabu		6/37.50			
	szef szkolenia		6/37,50			
	szef rodz.RWiS		1/6.25			
SPECJALNOŚĆ	ogólnowojskowa			9/56.25		
	RWiS			6/37.50		
	lotnictwo			1/6.25		
	marynarka					
STAŻ SŁ. WOJSKOW.	do 10 l					
	od 11-15 l.				2/12,5	
	od 16 -20 l				10/6,25	
	od 21 0 25 l				4/25,00	
WYKSZTAŁCENIE	ASG WP					6/37.50
	AON					9.56,25
	AW (państwach)					
	AW (Rosji)					
	WSO					1/6,25

II. ODPOWIEDZI NA PYTANIA

Tabela 1

Jakie motywy decydują o podejmowaniu przez żołnierzy zasadniczej służby wojskowej dalszej służby w charakterze żołnierza nadterminowego (kontraktowego)?	L ¹	%
a) zamiłowanie do służby wojskowej;	1	6,25
b) pozostanie w wojsku w charakterze żołnierza zawodowego (kontraktowego);	3	18,75
c) możliwości finansowe (materialne) pozwalające na usamodzielnienie się;	12	75,0
d) perspektywa bezrobocia;	12	75,0
e) brak wykształcenia (zawodu);	1	6,25
f) inne motywy	1	6,25

1) L - symbol, który we wszystkich tabelach oznacza ilość odpowiedzi

Uwaga: Niektórzy respondenci wymieniali po kilka motywów, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%

Tabela 2

Czego oczekują (jakie wiążą nadzieje) od służby nadterminowej (kontraktowej) żołnierze kończący zasadniczą służbę wojskową?	L	%
- stabilności zatrudnienia, dobrego wynagrodzenia;	4	25,0
- przeczekania okresu trudnego w zdobyciu pracy; pozyskując środki materialne na usamodzielnienie się;	3	18,75
- lepszego statusu materialnego;	1	6,25
- możliwości przejścia do służby kontraktowej;	2	12,5
- traktowania na równi z kadrą zawodową;	1	6,25
- wysokiego stopnia specjalizacji na określonym stanowisku;	3	18,75
- statusu określającego ich obowiązki, odpowiedzialność i uprawnienia oraz wiążące się z tym wynagrodzenia.	3	18,75

Uwaga! Respondenci wymieniali przeważnie kilka oczekiwań stąd suma procentowa ich wypowiedzi jest większa niż 100%.

Tabela 3

Na ile (miesiące - dni) przed rozpoczęciem służby w charakterze żołnierza nadterminowego składają Pańscy żołnierze deklarację (wniosek) o pozostanie w tej służbie?	L	%
a) na 3 miesiące;	3	18,75
b) na 2 miesiące;	2	12,50
c) na 1 miesiąc	6	37,5
d) na kilka dni przed zakończeniem zasadniczej służby wojskowej;	1	6,25
e) <u>innny termin:</u>		
- dwa tygodnie przed rozpoczęciem służby nadterminowej;	3	18,75
- około 6 miesięcy.	1	6,25

Tabela 4

Czy przed rozpoczęciem służby wojskowej nadterminowej kandydaci są zapoznawani z jej warunkami i przebiegiem?	L ¹	%
a) tak;	14	87,5
b) nie;	1	6,25
c) nie wiem.	1	6,25

Tabela 5

Czy uregulowania prawne dotyczące warunków i trybu powoływania do służby nadterminowej odpowiadają Panu?	L¹	%
a) w pełni;	2	12,5
b) częściowo	14	87,5
c) nie zetknąłem się z takowymi.	-	-

Tabela 6

Na jakie stanowiska (funkcje) powinni być przyjmowani żołnierze zgłaszający chęć pełnienia służby nadterminowej?	L¹	%
a) dowódca drużyny;	7	43,75
b) pom. dowódcy plutonu;	1	6,25
c) specjalista (operator wozów bojowych);	3	18,75
d) specjalista (kierowca - mechanik wozów bojowych);	4	25,0
e) specjalista (kierowca pojazdów samochodowych);	5	31,25
f) specjalista operator urządzeń elektrycznych (elektromechanicznych);	3	18,75
g) specjalista służb kwatermistrzowskich;	6	37,5
h) specjalista administracji wojskowej (kancelista);	6	37,5
i) pracownik zakładów usługowych (stołówki, kuchnie, restauracje, zakłady szewsko-krawieckie i inne);	2	12,5
j) operator RS (operator RIS).	1	6,25

Tabela 7

Czy Pana zdaniem żołnierze (podoficerowie, młodsi specjaliści) służby nadterminowej powinni realizować:	L	%
a) program szkolenia pododdziałów (ogólnowojskowych i rodzajów wojsk) zasadniczej służby wojskowej;	4	25,0
b) własny program opracowany dla żołnierzy służby nadterminowej (dla poszczególnych specjalistów);	9	56,25
c) szkolenie (doskonalenie) doraźne wg potrzeb;	7	43,75
d) inne sposoby: - powinnii być tylko poddani okresowym sprawdzianom ze znajomości obowiązków na zajmowanym stanowisku.	1	6,25

Uwaga! Niektórzy respondenci wymieniali kilka możliwości, stąd suma ich wypowiedzi jest większa niż 100%.

Tabela 8

Co zmienilby Pan w organizacji szkolenia żołnierzy nadterminowych?	L	%
- większą uwagę należy zwrócić na profesjonalne (zgodne z funkcją) i metodyczne przygotowanie żołnierzy służby nadterminowej;	5	31,25
- stworzyć warunki nauki i pracy i w ślad za tym zwiększyć wymagania (sprawdziany potwierdzające określone kwalifikacje);	6	37,50
- program szkolenia pododdziałów służby nadterminowej;	8	50,0
- większość czasu przeznaczanego na szkolenie żołnierze nadterminowi powinni spędzać na ćwiczeniach i przy sprzęcie;	4	25,0
- dążyć do stworzenia jednolitych pododdziałów żołnierzy służby nadterminowej;	2	12,50
- przyjęty model jest właściwy.	1	5,25

Uwaga! Niektórzy respondenci postulowali różne zmiany, stąd suma procentowa ich wypowiedzi jest większa niż 100%.

Tabela 9

Jakie przedmioty (zajęcia) Pana zdaniem są atrakcyjne i interesujące dla żołnierzy służby nadterminowej, a jakie nie?	L	%
a) szkolenie (przedmioty) atrakcyjne i interesujące: - szkolenie specjalistyczne; - wychowanie fizyczne; - szkolenie taktyczno-specjalne; - szkolenie bojowe (szkolenie taktyczne, szkolenie ogniowe itd.); - szkolenie taktyczne (działania w górach, wspinaczki górskie, skoki ze spadochronem); - budowa uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz jego możliwości eksploatacyjne	5 4 2 3 1 1	31,25 25,0 12,5 18,75 6,25 6,25
b) Szkolenie (przedmioty) nieatrakcyjne, nie lubiane przez żołnierzy: - szkolenie ogólnowojskowe (musztra, regulaminy, szkolenie strzeleckie); - ćwiczenia taktyczne; - kształcenie obywatelskie; - szkolenie fizyczne; - psychologia dowodzenia.	9 2 3 1 1	56,25 12,50 18,75 6,25 6,25

Tabela 10

Jakie zajęcia (ćwiczenia) Pana zdaniem powinny być realizowane w szkoleniu żołnierzy nadterminowych?	L	%
- niezbędne do przygotowania żołnierzy do wykonywania obowiązków na określonym stanowisku;	6	37,5
- zajęcia (ćwiczenia) dotyczące problematyki taktycznej i taktyczno-specjalnej	4	25,0
- generalnie wszystkie zgodnie z cyklem szkolenia pododdziałów	5	31,25
- ćwiczenia taktyczne ze sprzętem;	4	25,0
- szkolenie (zajęcia i ćwiczenia) przygotowujące indywidualnie specjalistę oraz okresowo organizowane szkolenie zbiorowe;	5	31,25
- zajęcia (ćwiczenia) taktyczne z wykorzystaniem тренаżerów	4	25,0

Uwaga! Niektórzy respondenci wymienili po kilka możliwości, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%

Tabela 11

Jakie formy zajęć (ćwiczeń) uważa Pan za najbardziej właściwe w szkoleniu żołnierzy nadterminowych?	L	%
a) wykład (informacja);	3	18,75
b) instruktaż;	9	56,25
c) zajęcia praktyczne w terenie (plac ćwiczeń)	16	100,0
d) musztra bojowa;	3	18,75
e) ćwiczenia z wojskami;	7	43,75
f) film szkoleniowy	3	18,75

Uwaga! Niektórzy respondenci wymieniali po kilka form zajęć (ćwiczeń) stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%.

Tabela 12

Jakie metody szkolenia Pana zdaniem są najbardziej właściwe w szkoleniu żołnierzy nadterminowych?	L	%
a) opis;	3	18,75
b) dyskusja;	1	6,25
c) wykład;	13	81,25
d) pokaz czynności (działania);	4	25,0
e) pokaz przedmiotów, terenu itp.;	10	62,5
f) metoda sytuacyjna;	4	25,0
g) metoda inscenizacji;	5	31,75
h) działania praktyczne		

Uwaga! Niektórzy respondenci wymieniali po kilka metod, stąd ich suma jest większa niż 100%.

Tabela 13

Jakie formy sprawdzania wiedzy (umiejętności) Pana zdaniem należy stosować w szkoleniu żołnierzy nadterminowych?	L	%
a) pytania kontrolne w czasie zajęć;	1	6,25
b) sprawdzian w terenie przy sprzęcie;	11	68,75
c) egzamin z całości przerobionego materiału (teoretyczny i praktyczny);	4	25,0
d) test (teoretyczny i praktyczny);	3	18,75
e) ćwiczenie taktyczne (epizodyczne);	8	50,0
f) inne (proszę wymienić jakie?)	-	-

Uwaga! Niektórzy respondenci wymieniali po kilka form, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%.

Tabela 14

Jakie normy wykonywania czynności taktycznych Pana zdaniem powinny obowiązywać żołnierzy nadterminowych?	L	%
a) takie jak żołnierzy zasadniczej służby wojskowej;	1	6,25
b) inne (bardziej rygorystyczne o odpowiednio zwiększonym stopniu trudności);	13	81,25
c) inne (jakie?) - jak kadra zawodowa	2	12,50

Tabela 15

W jakich strukturach organizacyjnych służba żołnierzy nadterminowych jest bardziej efektywna (opłacalna) dla jednostki wojskowej?	L	%
a) w pododdziale złożonym tylko z żołnierzy nadterminowych;	4	25,0
b) w pododdziale zasadniczej służby wojskowej gdzie załogi wozów bojowych (czołgów) składają się z żołnierzy nadterminowych;	6	37,5
c) w pododdziale zasadniczej służby wojskowej gdzie dowódcy drużyn (pom. dowódców plutonów) oraz załogi wozów bojowych rekrutują się spośród żołnierzy nadterminowych.	6	37,5

Tabela 16

Ile dni tygodniowo powinni się szkolić (doskonalić) żołnierze służby nadterminowej?	L	%
a) 1 dzień;	3	18,75
b) 2 dni;	3	18,75
c) 3 i więcej dni	4	25,0
d) inne propozycje:	6	37,5
- kursy krótkoterminowe (1xR);	1	16,6
- jak pododdział;	3	50,0
- jak kadra zawodowa;	1	16,6
- wg potrzeb.	1	16,6

Tabela 17

Na jakie przedmioty w procesie szkolenia (doskonalenia) żołnierzy nadterminowych należy poświęcać Pana zdaniem najwięcej czasu?	L	%
a) szkolenie taktyczne;	5	31,25
b) szkolenie ogniowe;	7	43,75
c) szkolenie bojowo-specjalistyczne;	10	62,5
d) szkolenie techniczne i obsługa sprzętu;	9	56,25
e) szkolenie ogólnowojskowe;	3	18,75
f) szkolenie obywatelskie.	1	6,26

Uwaga! Niektórzy respondenci wymieniali po kilka przedmiotów, stąd ich suma procentowa jest większa niż 100%.

Tabela 18

Jaki okres (liczba lat) służby nadterminowej jest najbardziej korzystny Pana zdaniem dla:	L	%
a) przełożonych (jednostki);		
- 1 rok;	-	-
- 2 lata;	3	18,75
- 3 lata	1	6,25
- 4 lata	8	50,0
- więcej niż 4 lata.	4	25,0
b) dla żołnierzy służby nadterminowej:		
- 1 rok;	1	6,25
- 2 lata;	3	18,75
- 3 lata	1	6,25
- 4 lata;	5	31,25
- więcej niż 4 lata.	6	37,50

Tabela 19

Czy żołnierze służby nadterminowej powinni posiadać wszelkie prawa żołnierzy zawodowych?	L	%
a) tak;	1	6,25
b) nie;	2	12,50
c) tylko niektóre uprawnienia;	13	81,25
d) nie mam zdania.	-	-

Tabela 20

Czy warunki zakwaterowania oraz wypoczynku po zajęciach Pana zdaniem sprzyjają motywacji do służby nadterminowej(kontraktowej)?	L	%
a) tak;	5	31,25
b) nie;	10	62,50
c) nie mam zdania.	1	6,25

WNIOSKI KOŃCOWE Z BADAŃ:

Populację oficerów biorących udział w badaniach sondażowych dotyczących trybu naboru oraz szkolenia żołnierzy służby nadterminowej można scharakteryzować generalnie następująco:: Jeżeli chodzi o stopień wojskowy w przeważającej liczbie występowali oficerowie starsi (major, podpułkownik) - około 87,5%; ze względu na stanowisko służbowe w przeważającej liczbie dotyczyły one stanowisk dca, szef sztabu, szef szkolenia - około 93,7%; ze względu na specjalność dominującą grupę stanowili oficerowie ogólnowojskowi i RWiS odpowiednio 56,25% i 37,5%, zaś jeśli chodzi o wiek oraz ukończoną uczelnię dominowali oficerowie o stażu służby do 20 lat, którzy kończyli już Akademię Obrony Narodowej.

1. Na podstawie przeprowadzonych badań sondażowych wśród kadry dowódczej jednostek wojskowych POW, SOW, WOW i KOW należy stwierdzić, że około 75% oficerów za najważniejsze motywy decydujące o wyborze przez żołnierzy zasadniczej służby wojskowej dalszej służby w charakterze żołnierza nadterminowego upatruje możliwości materialne (stały zarobek) i możliwość usamodzielnienia się, a także widmo bezrobocia, niestabilizację życiową itp. Niemalże znaczenie przywiązują oni do coraz częstszego pozostawania młodych podoficerów ZSW w służbie zawodowej - czynnej. Jak się wydaje są to również konsekwencje wypływające z poprzednich powodów.
2. Generalnie w opinii kadry dowódczej jednostek wojskowych, żołnierze pozostający w służbie nadterminowej liczą na stałe zatrudnienie i w miarę przyzwoite wynagrodzenie na okres transformacji ustrojowej, a także możliwość stania się żołnierzem zawodowym (kontraktowym).
3. W opinii dowódców w przeważającej większości żołnierze służby zasadniczej składają deklaracje (wnioski) o pozostanie w jednostce w charakterze żołnierza nad-

terminowego w ustawowym terminie 1 miesiąca przed zakończeniem ZSW ok. 37,5% lub wcześniej 2-3 miesiące ok. 31,2%. Niemniej jednak zdarzają się również przypadki, że owe wnioski wpływają do dowódcy oddziału na dwa tygodnie przed zakończeniem zasadniczej służby wojskowej. Często przyczyną takiego opóźnienia jest niezdecydowanie kandydata (zbyt mało informacji o jej warunkach i przebiegu).

4. Prawie 90% badanych dowódców deklaruje, że kandydaci do nadterminowej służby wojskowej są informowani o warunkach oraz jej przebiegu, tak by ich decyzja była świadoma, a gotowość podjęcia się trudnych zadań oczywista. Z opinii dowódców wynika również kwestia potrzeby ostatecznego uregulowania legislacyjnego niektórych przepisów dotyczących nadterminowej służby wojskowej. Część przepisów może być różnorodnie interpretowana, a także w pewnym sensie dyskryminująca ewentualną rodzinę żołnierza.
5. Zdaniem respondentów przyjmowanie kandydatów do służby nadterminowej powinno dotyczyć określonych stanowisk (funkcji najlepiej jak te stanowiska dotyczą takich funkcji jak: dowódca drużyny, operator sprzętu bojowego, uzbrojenia, urządzeń radiolokacyjnych; specjalista służb logistycznych itp. Ważne są również opinie, które sugerują, że na stanowiska administracji wojskowej również powinni być wyznaczani żołnierze nadterminowi.
6. Szczególną uwagę przywiązuje badani oficerowie jednostek wojskowych do kwestii dotyczących stworzenia określonego systemu szkolenia żołnierzy zasadniczej służby nadterminowej. Twierdzą oni iż ów system powinien określać cele, treści, formy i metody szkolenia oraz organizację procesu szkolenia (doskonalenia) profesjonalnego (w tym także metodycznego). Zdaniem respondentów głównym celem służby nadterminowej powinno być wszechstronne przygotowanie żołnierzy do pełnienia służby (w określonym wymiarze czasu) na obranym lub wyznaczonym stanowisku (funkcji) w składzie drużyny (plutonu) lub jednostce wojskowej, a także utrzymania ich „kondycji” zawodowych przez cały czas jej pełnienia. Badani oficerowie twierdzą (ok. 56%), że powinien być opracowany oddzielny program szko-

lenia pododdziałów (specjalistów) nadterminowej zasadniczej służby wojskowej. Szkolenie zaś może się odbywać systematycznie (programowo), a także doraźnie wg potrzeb (przygotowanie do ćwiczeń itp.). Więcej też należy dać swobody (inicjatywy) szkolonym, stwarzając im dogodne warunki zdobywania wiedzy i doskonalenia (utrwalania) umiejętności, a jednocześnie zaostrzyć kryteria wymagań (sprawdziany, testy kwalifikacyjne, itp.).

7. Oficerowie wybranych jednostek wszystkich OW twierdzą, że wg ich opinii do przedmiotów atrakcyjnych, które wzbudzają zainteresowanie szkolonych żołnierzy zasadniczej służby nadterminowej należą przedmioty specjalistyczne i taktyczne. Wysoką rangę ma również szkolenie fizyczne (tak twierdzi ok. 25,0% badanych oficerów). Natomiast przedmiotami, które nie cieszą się większym zainteresowaniem są przedmioty szkolenia ogólnowojskowego (musztra, regulaminy, szkolenie strzeleckie), ćwiczenia taktyczne i szkolenia obywatelskie (ok. 30% badanych).

Generalnie można stwierdzić, że wg opinii kadry dowódczej jednostek wojskowych żołnierze preferują te przedmioty i zajęcia, które bezpośrednio przygotowują ich pod względem profesjonalnym do pełnionych funkcji (zajmowanych stanowisk).

8. Za najbardziej pożądane formy szkolenia żołnierzy nadterminowych uznano wg hierarchii ważności następujące formy:

- zajęcia praktyczne w terenie 100% badanych;
- instruktaże ok. 56% badanych i ćwiczenia z wojskami ok. 44% badanych oficerów.

9. Przeważająca większość respondentów (ok. 82%) twierdzi, że najbardziej właściwymi metodami w szkoleniu profesjonalnym żołnierzy zasadniczej służby nadterminowej są: pokaz czynności (działania) oraz metody działania praktycznego w tym metoda sytuacyjna (ok. 63% respondentów) i metoda inscenizacji (25,0 % badanych).

10. Wśród form sprawdzania wiedzy respondenci wymieniają jednocześnie wiele różnorodnych form. Do najbardziej pożądanych zaliczają oni: sprawdzian w terenie i przy sprzęcie (ok. 68%) oraz ćwiczenia taktyczne (epizodyczne) ok. 50% badanych.

Duże znaczenie w sprawdzaniu wiedzy i umiejętności żołnierzy służby nadterminowej odgrywają również takie formy jak egzamin z całości (obowiązków, zadań na danym stanowisku) materiału zarówno praktyczny jak i teoretyczny ok. 25% badanych oraz wszelkiego rodzaju testy (teoretyczne i praktyczne) ok. 19%.

11. Zdaniem ok. 82% badanych oficerów - dowódców oddziałów, normy wykonywania czynności taktycznych - obowiązujące żołnierzy służby nadterminowej powinny być inne niż żołnierzy zasadniczej służby wojskowej tzn. bardziej rygorystyczne i o zwiększonym stopniu trudności.

12. Zdecydowana większość badanych oficerów dowództw jednostek wojskowych (ok. 75%) wyraża pogląd, że najbardziej efektywną (opłacalną) dla jednostki wojskowej jest służba żołnierzy nadterminowych w pododdziałach żołnierzy zasadniczej służby wojskowej gdzie dowódcy drużyn (pom. dowódców plutonów) oraz załogi składają się z żołnierzy nadterminowych.

13. Znacząca część respondentów (ok. 37%) uważa, że żołnierze służby nadterminowej powinni się szkolić jak pododdział i wg potrzeb. Prawie jedna czwarta respondentów jest za tym, aby szkolenie żołnierzy zasadniczej służby nadterminowej odbywało się generalnie w sposób zorganizowany i nie mniej niż 3 dni w ciągu tygodnia.

14. Większość badanej kadry dowództw jednostek wojskowych twierdzi, że w procesie szkolenia powinny być traktowane priorytetowo takie przedmioty jak: szkolenie bojowo-specjalistyczne - ok. 62,5%, szkolenie techniczne i obsługa sprzętu - ok. 56%, oraz szkolenie taktyczne i ogniowe ok. 37%. Na przedmioty te powinno się przeznaczać ok. 60÷70% czasu przeznaczonego na szkolenie.

15. Z opinii badanej kadry dowództw OW wynika, że najbardziej korzystnym okresem służby nadterminowej (kontraktem) zarówno dla jednostki wojskowej jak i żołnierzy pełniących tę służbę jest okres czterech i więcej lat. Wynika to oczywiście z przesłanek czysto materialnych (finansowych).

16. Badani oficerowie dowództw oddziałów twierdzą (ok. 82,0%), że żołnierze zasadniczej służby nadterminowej powinni posiadać tylko niektóre uprawnienia należne kadrze zawodowej. Tylko ok. 6,5% badanych uważa, że powinni oni mieć uprawnienia kadry zawodowej.

17. Generalnie warunki służby i pracy jakie stworzono żołnierzom zasadniczej służby nadterminowej nie sprzyjają motywacji do tej służby. Tylko co trzeci respondent uważa, że one sprzyjają i powodują, że jest wiele deklaracji z tego właśnie powodu.

Reasumując można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że służba nadterminowa jest ze wszech miar pożądaną i powinna być wprowadzana na szerszą skalę, jeśli chcemy stworzyć w przyszłości armię zawodową.

